

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

TREŚĆ:

OD REDAKCJI.
SPRAWOZDANIE Z XXX. WALNEGO
ZJAZDU T. S. L.
SKŁAD ZARZĄDU GŁÓWNEGO T.S.L.
INSTRUKCJA WYKONAWCZA DO
UCHWAŁ WALNEGO ZJAZDU DE-
LEGATÓW KÓŁ T. S. L.
WSPÓLPRACA TOWARZYSTWA GO-
SPODARSKIEGO z T. S. L.
OKÓLNIK W SPRAWIE PRZYJMOWA-
NIA STAŁYCH ZOBOWIĄZAŃ FI-
NANSOWYCH.
OKÓLNIK W SPRAWIE UBEZPIE-
CZENIA NIERUCHOMOŚCI.
KOMUNIKAT
NOWE WYDAWNICTWA T. S. L.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:
KRAKÓW, UL. ŚW. ANNY Nr. 5.

LAKIER

matowy czarny szybko-
schnący do tablic szkol-
nych oraz przybory do

robienia liniamentu, poleca:

POLACZEK MIECZYSLAW
W SAMBORZE. Cenniki darmo.

Kto pragnie wiedzieć dlaczego przeszło 5,000 000 pracujących
zasiada z brzaskiem każdego dnia do — — — — —
cicho piszącej maszyny



„REMINGTON“ model Nr.12

i dlaczego Rząd Rzeczypospolitej Polskiej zakupił
jednorazowo 1000 sztuk maszyn, a Komitet Ekono-
miczny Rady Ministrów na posiedzeniu z dnia 23/XII
1923 polecił wszystkim Instytucjom Państwowym
zaopatrywać się w maszyny tylko systemem
„REMINGTON“ niechaj zgłosi się w firmie:

BLOCK-BRUN SKA AKC
Oddział: w KRAKOWIE, BRACKA 17



PRZYRZĄDY NAUKOWE
NAJŚLAWNIEJSZEJ FABRYKI OPTYCZNEJ
C. ZEISS, JENA

z dziedziny astronomii, mikroskopii, geodezji, medycyny itd.
po cenach fabrycznych dostarcza generalne zastępstwo:

„URANIA“

KRAKÓW, KANONICZNA 22 — Tel. 4466

MIKROSKOPY ZEISSA OD 50 DOLARÓW
ZWYŻ

Poleca ponadto: Precyzyjne aparaty fotograficzne dla
wszelkich gałęzi techniki, przyrody i sztuki. Aparaty kinowe
dla teatrów, szkół i prywatnych. Epidjaskopy i aparaty
projekcyjne. Mikrotomy, termostaty, mikroskopy mineralo-
giczne, etmologiczne i do metali. — Wszelkie modele na

składzie. — Urządza: Obserwatoria astronomiczne, pracowni: mikroskopowe, kabine'y
fizyczne i t. p. — Naprawa i czyszczenie przyrządów we własnym zakresie.
Ceny konkurencyjne. — Towar bezwarunkowo pierwszorzędny. — Usługa fachowa.

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI: KRAKÓW, UL. Św. ANNY Nr. 5
 Przedpłata roczna 5 zł. (dla członków, Kół i Czytelń T. S. L. 4 zł. rocznie)

OD REDAKCJI.

Po blisko trzech letniej przerwie Zarząd Główny T.S.L. przystępuje do wznowienia »Przewodnika Oświatowego«. Okazało się bowiem, że wydawanie własnego organu, jako łącznika między Zarządem Głównym a poszczególnymi placówkami T. S. L., jest koniecznem. Ten przeto cel ma nadal spełniać »Przewodnik Oświatowy«. Prócz tego Kola i Czytelnie T.S.L. winny ze swej strony pomieszczać w nim stale miesięczne komunikaty ze swej działalności. Niech jego łamy staną się areną szlachetnego współzawodnictwa między organizacjami T. S. L. na polu inicjatywy w wyszukiwaniu form i metod pracy oświatowej oraz jej rezultatów.

»Oświata Polska«, wydawana przez Wydział Wykonawczy Polskich Towarzystw Oświatowych, do którego i T. S. L. należy, pozostaje nadal wspólnym organem zrzeszonych Towarzystw. Do tego też pisma odsyłamy tych wszystkich, którzy szukać będą teoretycznego rozwiązania zagadnień związanych z pracą oświatową. »Przewodnik Oświatowy« będzie miał i tylko charakter instrukcyjny i informacyjny i omawiać będzie jedynie praktyczną stronę pracy oświatowej i sprawy odnoszące się do naszej organizacji.

Powołujemy przeto do współpracownictwa w naszym piśmie wszystkich naszych działaczy oświatowych i wzywamy Zarządy Kół i Czytelń T.S.L. do nadsyłania nam komunikatów o wynikach pracy na swym terenie, spostrzeżeń dotyczących metod i kierunków działalności oraz zamierzeń na przyszłość.

Od tej współpracy zależy przyszłość naszego pisma i jego rola w naszej organizacji.

Sprawozdanie

z XXX. Walnego Zjazdu T. S. L.

odbytego w dniach 28 i 29 czerwca 1925 w Tarnopolu.

Program XXX. Walnego Zjazdu Towarzystwa Szkoły Ludowej
w dniach 28 i 29 czerwca 1925 r. w Tarnopolu.

I. Dzień obrad: Niedziela 28 czerwca

- I. Godzina 9 rano: Uroczyste nabożeństwo w kościele parafialnym.
- II. Godzina 10 rano: Inauguracyjne Posiedzenie Walnego Zjazdu w sali Sokoła.
 - a) Przemówienie Prezesa T. S. L. Dra Ernesta Adama ;
 - b) Referat: Podstawy ideowe T. S. L. a potrzeby województw wschodnich. Referat Dra Bolesława Czuchajowskiego.
 - c) Wybory do Komisyj:
 - 1. Sprawozdawczo-finansowej i organizacyjnej;
 - 2. Szkolnej i oświaty pozaszkolnej;
 - 3. »Daniny Oświatowej« i opieki nad osadnikami.
- III. Godzina 3½ Obrady Komisyj.
- IV. Godzina 9 wieczorem: Zebranie towarzyskie.

II. Dzień obrad: Poniedziałek 29 czerwca.

- Godzina 9 rano: Posiedzenie plenarne Waln. Zjazdu w sali Sokoła.
- a) Referat Komisji Sprawozdawczo-finansowej i organizacyjnej.
 - b) Referat Komisji szkolnej i oświaty pozaszkolnej.
 - c) Głosowanie nad wnioskami Rady Nadzorczej w sprawie absolutorjum dla Zarządu Głównego T. S. L.
 - d) Wybory do Zarządu Głównego i Rady Nadzorczej;
 - e) Referat Komisji »Daniny Oświatowej« i opieki nad osadnikami.
 - f) Dyskusja nad referatami Komisyj i głosowanie nad przedłożonemi wnioskami.
 - g) Wnioski odnoszące się do zmiany statutu
 - h) Wnioski i zapytania.
 - i) Zamknięcie Walnego Zjazdu.
- Po południu zwiedzenie instytucyj T. S. L. w Tarnopolu.

Lista obecnych

- 1) *Członkowie Zarządu Głównego:* Dr. Adam Ernest, Bielawska Marja, Białozorski Wiktor, Czikel Józef, Leśniakowski Włodzimierz, Ks. Macheta Władysław, Dr. Orzechowski Stanisław,

Ostrowski Witold, Dr. Poratyński Jan, Dr. Próchnicki Zdzisław, Sikora Wincenty, Smulikowski Zygmunt, Tutek Władysław, Ks. Tyrankiewicz Teofil, Witos Andrzej, Dr. Wysocki Wincenty.

2) *Z Rady Nadzorczej*: Dr. Surzycki Stefan.

3) *Delegaci Kół i Związków Okręgowych*: Baworów: Towarnicki J. Betz: Czei wiec Walery. Berezowica W.: Szczeradłowski Fr. Borysław: Glazer B., Śniadowski A. Borszczów: Schmidt L. Brody: Mączak Fr., Rolecka Br. Brzeszcze: Kosoń J. Brzeżany: Brach W., Cisek J., Köstich B., Krynicki Wł., Nawrocki J. Buczac: Dr. Kozakiewicz M., Wagner J. Busk: Balicki K. Chorostków: Domarecki A., Ks. Matus Wł. Czołhańszczyzna: Nawarecki J. Czortków: Banach Wł., Engel M., Krwawicz St., Rut J., Śliwa Z., Wołoszyński J. Drohobycz: Baranowski T., Garlicki St., Dr. Krzanowski T. Felsztyn: Leśniowski M. Gródek Jagiell.: Chojecki R., Preidel E. Grzymałów: Nikody J., Szewczyński St. Kałusz: Michalewicz J. Kęty: Łuszczyński B. Kołomyja: Majeranowski W. Kopyczyńce: Bałandiuk, Roth W. Kraków: akad. Polowiec Fr., Pomorski E. Leżajsk: Dr. Chłap J. Lwów, Koło Akad.: Flach A., Fabor A. Żukotyńska B.: Lwów, Koło Pań: Petrykowa Z.; Lwów, Związek Okręg.: Dr. Uhma St. Łozowa: Miller J. Mielec: Kosińska J. Mikulińce: Atlasowa J., Gołębiowski T., Kłębek J., Raba B. Mosty Wielkie: Adamowska J. Nadwórna: Ks. Oleniak St. Nowy Sącz: Michalik F. Ottynja: Capi A. Płotycz: Wojnarski M. Podhajce: Stworzyński A. Podkamień: Maryniak M. Podwoleczyska: Grocholski Fr., Robak K., Wojciechowski M. Przemyśl, Koło Pań: Lisowski J.; Przemyśl, Koło A. Mickiewicza: Obalt T.; Przemyśl, Związek Okręg.: Karszniewiczówna Sz. Rawa Ruska: Kogut St., Stankiewicz W. Rozdół: Biedermann A., Spisak E. Wisłocki M. Rzeszów: Ks. Częstka A., Pańczak W. Sanok: Kilar J., Dr. Ślęczka R. Skałat: Hawlicki J., Wyrózumski J., Zdek Wł. Sokal: Lödel K. Stanisławów: Furmankiewicz St. Stryj: Cypryś Fr., Terenkoczy Z. Sygniówka: Socha St. Szczerzec: Dr. Ramert W. Śniatyn: Szemelowski A. Tarnobrzeg: Chalcarz J. Tarnopol: Dr. Bochenek L., Kirchner Z. Litwinówna M., Kosiak M., Oskwarek J., Pużakówna H., Pytel D., Słupecki B., Szwecier K., Thienel Fr., Trojnar J., Zawirski H. Tarnów: Grabowiecka M., Wilaburg A. Tłumacz: Wroński M. Trembowla: Freund A. Grazan St., Lindner St., Nakoneczny A., Ks. Puchała W., Skupień J., Skwirzyński T., Turski J. Zagórz: Bartnik Fr. Zainarstvnów: Różycki St. Zbaraż: Maustówna B. Zborów: Fedorowska J. Złoczów: Ks. Pawlin St., Urbański J. Żydaczów: Krupczak Br., Wilczek T.

Pierwszy dzień obrad dnia 28 czerwca 1925 r.

Po uroczystem nabożeństwie w kościele parafjalnym otworzył prezes T. S. L. dr. Adam o godz. 10¹⁵ plenarne posiedzenie Zjazdu.

Dr. Adam otwierając zebranie zaznacza, że rok sprawozdawczy był rokiem normalnym w pracy T. S. L. Działalność T. S. L. w tym roku nie zawierała żadnych nadzwyczajnych faktów, lecz była rozbita na mnogą ilość drobnych wysiłków, dokonywanych systematycznie przez setki współpracowników w różnych zakątkach kraju. W tej systematyczności pracy leży jej siła i znaczenie organizacji. Organizacja nasza, rozluźniona i nadszarpana przez wojnę odzyskała dawne siły. Dziś myśl nasza pracuje już nie nad naprawą i ratowaniem stanu posiadania, ale może zwrócić się swobodnie w kierunku doskonalenia metod i wyszukiwania nowych dróg i środków dla pracy oświatowej. Sprawozdanie za rok ubiegły w porównaniu ze sprawozdaniami z lat ostatnich, stanowi poważny krok naprzód. Posunięcie tej roboty na dalsze wyżyny, jest celem tego Zjazdu. Następnie mowca wita reprezentantów Władz i bratnich organizacji: Pana wojewodę Zawistowskiego, starostę Koncowicza, Ks. Ratusznego, prezesa miasta Lenkiewicza, posła Nawrockiego, reprezentanta Osadnictwa Kresów wschodnich, pana kuratora wołyńskiego i przedstawiciela Kuratorjum wileńskiego, delegata Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie i Polskiej Macierzy Szkolnej we Wilnie, przedstawiciela Wydziału Wykonawczego Polskich Towarzystw Oświatowych, wszystkich delegatów Kół i Szanownych Gości — specjalnie wita przedstawicieli Kół Akademickich ze Lwowa i Krakowa, podkreślając znaczenie współpracy młodzieży w szeregach Towarzystwa. Następnie poświęca prezes wspomnienie pośmiertne ś. p. Izydorowi Cześniowskiemu, kierownikowi szkoły powszechnej w Brzęczkowicach na Górnym Śląsku, ś. p. Drowi Władysławowi Nowakowi, zastępcy przewodniczącego Koła T. S. L. w Węgierskiej Górcie, ś. p. Władysławie z Polańskich Hoszowskiej, założycielce Koła Pań T. S. L. we Lwowie, ś. p. Karolinie Schlosserównie, kierownicze szkoły wzorowej Koła I. T. S. L. w Krakowie i ś. p. Mieczysławowi Peiperowi, sekretarzowi Koła T. S. L. w Jaworowie. Zebrani uczcili pamięć zmarłych przez powstanie.

Zjazd winien zająć się rozpatrzeniem najbliższego programu działalności na przyszłość. Na pierwszy plan nasuwa się położenie gospodarcze i konieczność dźwignięcia społeczeństwa z tego ciężkiego stanu w jakim się znajduje. Do tego celu winno się zespolic całe społeczeństwo. Mimo, że nastał pokój, walka trwa między narodami. Oręż tylko zmieniony. To jest walka gospodarcza. Państwa i Narody rozumieją, że tylko gospodarczo silne jednostki mogą się ostać. Za niewolą gospodarczą idzie niewola polityczna. Nam grozi niewola ekonomiczna i musimy się wziąć do ratunku. Jedynym środkiem zaradczym to jest praca i oszczędność. Praca jest największym kapitałem. Dziś, ci, co w wojnie światowej ulegli bodaj, że są zwycięscami na polu gospodarczym. Przykładem Niemcy Organizacja nasza nie może patrzeć na to obojętnie. Musi przeniknąć w masy. Musi obudzić świadomość ich i czujność, musi obu-

dzieć wolę czynu. Narody, które nie umieją oszczędzać i pracować znikną z powierzchni ziemi. Oby te zagadnienia stały się tematem do rozważań Komisji.

Następnie zabiera głos imieniem władzy wojewódzkiej p. wojewoda Zawistowski i składa Zjazdowi życzenia owocnych obrad.

Po nim składają życzenia Zjazdowi:

Dr. Lenkiewicz, imieniem miasta Tarnopola.

Ks. Dr. Ratuszny, imieniem Duchowieństwa.

P. Stemler, imieniem Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie.

P. Turkowski, imieniem Kuratorium wileńskiego i Polskiej Macierzy Szkolnej we Wilnie.

Poseł Nawrocki, imieniem Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego i Związku Osadników Ziemi Wschodnich.

Ks. poseł Matus, imieniem Ziemi Tarnopolskiej.

P. Żerebecki, imieniem Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych.

Senator Dr. Orliński, imieniem Organizacji Narodowej.

P. Voglova, imieniem Narodowej Organizacji Kobiet.

P. Joch, imieniem Polskiego Związku Nauczycielstwa Szkół Powszechnych.

P. Iwiński, imieniem Towarzystwa Chrześcijańskich Nauczycieli Szkół Powszechnych.

P. Kirchner, imieniem Sokoła.

P. Szemelowski, imieniem Związku Inspektorów Rzplitej Polskiej.

P. Wrona, imieniem Towarzystwa »Strzelec«.

Następnie sekretarz Zjazdu Dr. Wysocki odczytuje pisma i telegramy z życzeniami dla Zjazdu: p. wiceministra Łopuszańskiego, dyrektora Departamentu Szkół Powszechnych Żłobickiego, Kuratora Sobińskiego, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego, Wydziału Samorządowego we Lwowie, Generała Lindego, zastępcy dowódcy Okręgu VI, Księdza Ludwiczaka, dyrektora Tow. Czytelni Lud. w Poznaniu. Pośła Zamorskiego, senatora Cieńskiego, senatora Dra Thuliego, pośła Kiernika, pośła Mączyńskiego, Andrzeja Nowaka, Dra Mikułowskiego, Dra Struczowskiego, Andrzeja Stopki, Celestyna Galasiewicza, Koła T. S. L. w Pilźnie, Koła T. S. L. w Tłustem, Koła T. S. L. w Turce, Koła T. S. L. w Szczakowej, Koła T. S. L. w Węgierskiej Górcie.

Po przerwie wiceprezes Ostrowski imieniem Zarządu Głównego, po obszernem umotywowaniu stawia wniosek: Walny Zjazd T. S. L. w uznaniu zasług pośła Jana Zamorskiego, na polu oświatowym, długoletniego pracownika T. S. L. mianuje członkiem honorowym.

Przewodniczący Dr. Adám stwierdza przyjęcie wniosku przez akklamację.

Następnie Dr. Czuchajowski wygłasza referat p. t. »Podstawy ideowe T. S. L. a potrzeby województw wschodnich.

Po ukończonym referacie przewodniczący zarządza wybory do następnych Komisyj.

- a) Sprawozdawczo-finansowej i organizacyjnej.
- b) Szkolnej i Oświaty pozaszkolnej.
- c) »Daniny Oświatowej« i opieki nad osadnikami.

Następne posiedzenie plenarne naznacza przewodniczący na dzień 29 czerwca, o godzinie 9 rano.

Po południu odbyły się posiedzenia komisyj.

Drużie Posiedzenie plenarne, dnia 29 czerwca 1925 r.

Początek posiedzenia o godzinie 9:30.

Imieniem Komisji sprawozdawczo-finansowej i organizacyjnej zabiera głos referent tej Komisji Dr. Uhma. Po obszernem zreferowaniu sprawozdania za rok 1924 i skonstatowaniu znacznego rozwoju agend Towarzystwa, szczególnie nacisk położył referent imieniem Komisji na konieczną potrzebę organizowania szkół zawodowych. W tym celu zgłasza referent wniosek: a) Zarząd Główny winien opracować wykaz istniejących szkół zawodowych, ich stopni i kierunków studjów, warunków istniejących przyjęcia i czasu trwania nauki, celem podania tego wykazu do publicznej wiadomości.

Towarzystwo Szkoły Ludowej czerpie głównie swe dochody ze zbiórek i składek publicznych. Zdarzają się często wypadki rywalizacji pod tym względem między Kołami lub wprost nadużycia sprzeczne z paragrafami statutu, przeto Walny Zjazd zechce uchwalić: b) składki na cele Koła może Zarząd Koła zbierać na terytorjum swojego Koła, względnie tam, gdzie wogóle Koła T. S. L. niema. Składki poza terytorjum działalności Koła mogą Koła zbierać tylko za pozwoleniem Zarządu Głównego. c) Walny Zjazd stwierdza, że Dar Narodowy 3-go Maja jest ofiarą całego społeczeństwa na ogólne cele oświatowe i pozostaje do wyłącznej dyspozycji Zarządu Głównego T. S. L. wskutek czego niedopuszczalnym jest: 1) zatrzymanie jakichkolwiek kwot z »Daru Narodowego« pod żadnym pozorem na cele miejscowe pojedynczych Kół, 2) wypuszczanie miejscowych list składkowych lub odznak na »Dar Narodowy«.

Statut Towarzystwa Szkoły Ludowej w wielu wypadkach nie odpowiada już nowym warunkom życia i stosunkom wytworzonym przez odzyskanie własnej państwowości. Praca nasza wymaga organizacji karnej i systematycznego działania. Z tego powodu stawia Komisja wnioski: d) Zarząd Główny rozpisze okólnik do wszystkich Kół i Związków Okręgowych T. S. L. z wezwaniem, by dotychczasowy statut T. S. L. poddały szczegółowej dyskusji i nade-

słały Zarządowi Głównemu wnioski co do jego ewentualnych zmian. e) Zarząd Główny opracuje wzorowy regulamin dla Zarządów Kół T. S. L. i poda go do wiadomości Kół. Wreszcie referent stawia wniosek o przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania Zarządu Głównego za rok 1924.

Ks. Cząstka (Rzeszów) stawia wniosek o przyjęcie wniosków przedłożonych przez Komisję sprawozdawczo-finansową i organizacyjną przez aklamację.

Następnie p. przewodniczący udziela głosu przewodniczącemu Rady Nadzorczej prof. Surzyckiemu

Prof. Surzycki przedkłada sprawozdanie Rady Nadzorczej: Rada Nadzorcza przeprowadziła szkonthrum Kasy Zarządu Głównego T. S. L., sprawdziła zgodność ksiąg kasowych i zbadała bilans z dnia 31 grudnia 1924 r. Rada nadzorcza z uznaniem podnosi owocne kontynuowanie pracy T. S. L. w zakresie budowy szkół, burs, ochronek, kaplic i Domów Ludowych w Małopolsce Wschodniej. Wobec budzącego się żywiołowego ruchu oświatowego w powiatach rdzennie polskich, T. S. L., nie zaniedbując swej dotychczasowej pracy na Kresach Wschodnich i Zachodnich, rozszerzyło i pogłębiło w roku 1924 pracę oświatową i kulturalną w tychże powiatach. Rada Nadzorcza z zadowoleniem stwierdza racjonalną gospodarkę Zarządu Głównego T. S. L. polegającą na tem, że dary społeczeństwa służą wyłącznie celom oświatowym, natomiast wydatki administracyjne znajdują w dalszym ciągu pokrycie w dochodach z przedsiębiorstw T. S. L. Rada Nadzorcza z przykrością zauważa, że zanik statutowych świadczeń ze strony Kół na rzecz Zarządu Głównego trwa w dalszym ciągu, co więcej Zarząd Główny coraz częściej przychodzi Kołom z materialną pomocą, przechodzącą jego siły.

Następnie imieniem Rady Nadzorczej stawia wniosek:

a) Walny Zjazd T. S. L. przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu Głównego i Rady Nadzorczej; b) Walny Zjazd uchwała Zarządowi Głównemu T. S. L. absolutorjum z czynności i rachunków za rok 1924.

Przewodniczący poddaje wnioski Rady Nadzorczej pod głosowanie, poczem stwierdza, że wnioski te zostały jednogłośnie przyjęte. Następnie zarządza przewodniczący przerwę dla dokonania wyborów uzupełniających do Zarządu Głównego T. S. L., mianowicie 12 członków na lat 3, 1 członka na rok 1, oraz wyboru Rady Nadzorczej.

Do skrutynjum wybrano: p. Cyprysia (Stryj), Kosonia (Brzeszcze), Lisowskiego (Przemyśl).

Po przerwie referuje imieniem Komisji szkolnej i poza szkolnej p. Majeranski (Kołomyja) i po umotywowaniu, przedkłada następujące wnioski:

1) Z uwagi, że wiele pism i wydawnictw szerzy niemoralność wśród młodzieży — Walny Zjazd prosi Rząd, by poddał ścisłej

kontroli tego rodzaju wydawnictwa, jakoteż widowiska o treści niemoralnej i wzywa społeczeństwo do bezwzględnej walki z literaturą niemoralną.

2) Zarząd Główny T. S. L. zwróci się do Rządu w sprawie zakładania i finansowania wspólnie z organami samorządowymi wzorowych gospodarstw, celem podniesienia kultury rolniczej.

3) Walny Zjazd poleca Zarządowi Głównemu, by ten w porozumieniu z instytucjami rolniczymi rozwinął akcję w kierunku pobudzenia fachowców do napisania popularnych dzieł rolniczych.

4) Walny Zjazd T. S. L. poleca Kołom wejść w porozumienie z istniejącymi na miejscu organizacjami rolniczymi celem współpracy na temat urządzania kursów, pokazów i odczytów i t. p.

5) Walny Zjazd poleca Zarządowi Głównemu, by ten postarał się u czynników decydujących o zorganizowanie wyższych kursów nauczycielskich, rolniczych i sadowniczych na wzór i modłę kursów z innych grup przedmiotów naukowych, a to celem dostarczenia szkołom powszechnym wiejskim nauczycieli, którzyby mieli obowiązek prowadzenia doksztalających kursów rolniczych w miejscowościach swego stałego miejsca służbowego, w odpowiedni obszar na ten cel wyposażonych.

6) Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny, by w porozumieniu z Rządem i organizacjami kulturalno-oświatowymi przystąpił do utworzenia konferencji, któraby jaknajintensywniej zajęła się walką z analfabetyzmem, oraz obmyśliła sposoby wiodące do rychłej rozbudowy szkolnictwa powszechnego.

7) Zarząd Główny poleci Kołom, ażeby w roku bieżącym zajęły się odbudową bibliotek zniszczonych, oraz przystąpiły do zakładania nowych po wsiach i miasteczkach. Zarząd Główny zechce w miarę możliwości przyjść z pomocą Kołom w tej pracy.

8) Walny Zjazd uznając, że podstawą dobrobytu państwowego jest praca i oszczędność, wzywa Koła, by cały przysły okres sprawozdawczy poświęciły propagandzie pracy i oszczędności, oraz podjęły się pracy oświatowej pozaszkolnej w tym kierunku.

9) **Wniosek Zarządu Głównego:** Celem upamiętnienia Zjazdu T. S. L. w Tarnopolu w dniu 28 i 29 czerwca 1925 r. Walne Zgromadzenie delegatów uchwała powołać do życia na terenie Podola bursę im. H. Sienkiewicza w Zbarażu dla młodzieży gimnazjalnej i rękodzielniczej. W tym celu wzywa wszystkie Koła T. S. L., aby zechciały przyczynić się znaczniejszym funduszem do powstania tej instytucji.

Postulaty do Zarządu Głównego.

1) Walny Zjazd T.S.L. zwraca się do Zarządu Głównego, aby ten w porozumieniu z Macierzą Szkolną w Warszawie spowodował wydanie przystępnie napisanego podręcznika dla prelegentów, obejmującego wiadomości o Polsce współczesnej.

2) Sekcja Wschodnia Zarządu Głównego nawiąże stosunki z Księgarniami Katolickimi celem dostarczania Kołom T. S. L. o ile się po to zwrócą przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, książek szkolnych do szkół powszechnych do sprzedaży komisowej.

3) Zarząd Główny rozważy wytłoczenie w metalu symbolu oszczędności i pracy w postaci mrówki dla rozrządzenia go pomiędzy młodzież szkolną i członków swoich.

4) Walny Zjazd zwraca się do Zarządu Gł., aby w jaknajkrótszym czasie ułożył i Kołom do wiadomości podał stosunek swój do Towarzystw kulturalno oświatowych, zajmujących się oświatą pozaszkolną, jak: »Koła Młodzieży«, »Związek Teatrów ludowych« i innych.

W dyskusji p. Nikody (Grzymałów) stawia wniosek: »Walny Zjazd poleca Zarządowi Gł., T. S. L. otoczyć troską budowę Bursy Rękodzielniczej w Grzymałowie«.

Wszystkie wnioski przedłożone przez referenta Komisji szkolnej i oświaty pozaszkolnej oraz wniosek Zarządu Gł. i p. Nikodego zostały uchwalone przez Walny Zjazd.

Imieniem Komisji opieki nad osadnikami i Daniny Oświatowej referuje Dr. Ramert (Szczerec). Referent po umotywowaniu przedkłada następujące wnioski: a) w miejscowościach o mniejszych ugrupowaniach ludności polskiej koniecznem jest stworzenie ognisk pracy kulturalno-oświatowej przy współdziałaniu Zarządu Gł. T.S.L., dlatego Walny Zjazd delegatów T.S.L. wzywa Koła T.S.L., ażeby zechciały się zająć ich organizacją — w porozumieniu się z czynnikami miejscowemi i Zarządem Gł. T. S. L., a w pierwszej linii podjęły starania w sprawie budowy w miejscowościach takich Domów Ludowych; b) wobec niewystarczających dotąd wpływów na fundusz »Daniny Oświatowej« Zarząd Główny T. S. L. zechce znowu odnieść się do osobistości stojących na czele władz, urzędów instytucyj i organizacyj o spowodowanie, by »Danina Oświatowa« objąć mogła jak najszerze warstwy społeczeństwa; c) Walny Zjazd delegatów T. S. L. zwraca się do Zarządu wszystkich Kół z poleceniem, ażeby w najkrótszym czasie zorganizowały w swem okręgu działania, komitety lokalne celem propagandy »Daniny Oświatowej« i jak najwydatniej powiększyły grono tych osób, które składając stałe, choćby drobne ofiary na rzecz »Daniny Oświatowej« umożliwiły T.S.L. spełnianie zadań, którym »Danina Oświatowa« dla Wschodniej Małopolski ma służyć; d) Walny Zjazd delegatów wyraża przekonanie, że celem najrychlejszego zagęszczenia sieci szkół powszechnych należy narazie zaniechać zasady budowania szkół wyższego typu a przystępować do budowy dwu a choćby jednoklasowych, ażeby dzieciom polskim umożliwić jaknajszybciej pobieranie nauki w języku ojczystym; e) Walny Zjazd T.S.L. zwraca się do Zarządu Głównego T.S.L. o interwencję u władz, by w Małopolsce Wschodniej kreowano we wzmożonej ilości probostwa rzymsko-katolickie.

Wnioski przedłożone przez referenta zostały przez Walny Zjazd uchwalone.

P. Cypriś imieniem skrutynium przedkłada wynik obliczenia głosów przy wyborach do Zarządu Głównego. Na trzy lata zostali wybrani: Dr. Adam Ernest, Dr. Czuchajowski Bolesław, Flach Gustaw, Dr. Gertler Julian, Kosydarski Władysław, Nowak Andrzej, Ostrowski Witold, Dr. Poratyński Jan, Dr. Próchnicki Zdzisław, Tutek Władysław, Witos Andrzej, Dr. Wysocki Wincenty. Na jeden rok został wybrany: Wowkonowicz Romuald.

Dr. Adam stawia wniosek imieniem Zarządu Głównego: »Walny Zjazd uchwała, że Zarząd Główny ma prawo kooptowania w miarę uznania kandydatów do Zarządu Głównego na przeciąg jednego roku, którzy będą mieli równe prawa z innymi członkami Zarządu Głównego. Wniosek uchwalono.

Następnie wybrano jednomyślnie w skład Rady Nadzorczej pp.: Cieńskiego Tadeusza, Dr. Stanisława Głabińskiego, Kolarza Antoniego, Kosteckiego Edwarda, Dr. Kumanieckiego Kazimierza, Dra Stefana Surzyckiego i Jana Zamorskiego.

P. Kosiaś (Tarnopol) po umotywowaniu stawia następujący wniosek: »Walny Zjazd wzywa Zarząd Główny, aby stworzył specjalną komisję (referat) dla śledzenia i badania ruchu kulturalno-oświatowego wśród Rusinów.

P. Szemelowski (Śniatyn) zabierając głos w dyskusji stawia wniosek, by zwrócić władzom uwagę na antypaństwową agitację po szkołach ruskich i żąda, by Zarząd Główny ze swej strony zasilął pracę nauczycielstwa polskiego przez delegowanie prelegentów.

Dr. Czuchajowski w dyskusji rozwija plan pracy oświatowej T. S. L. na najbliższą przyszłość.

P. Grabowiecka (Tarnów) domaga się, by Zarząd Główny poczynił kroki w celu opracowania monografji poszczególnych powiatów Małopolski Wschodniej przyczem wyraża pogląd, że pracy tej mogłoby dokonać nauczycielstwo zbiorowo pod kierunkiem Inspektorów szkolnych.

Po wyczerpaniu się dyskusji Dr. Adam stwierdza, że wnioski te uważać będzie Zarząd Główny, jako postulaty wyrażone pod swoim adresem.

Po wyczerpaniu się porządku obrad prezes dziękuje wszystkim, którzy przyczynili się do uświetnienia Zjazdu, a zwłaszcza Związkowi Okręgowemu i Kołu T. S. L. w Tarnopolu, Zarządowi miasta Tarnopola i Wydziałowi Towarzystwa »Sokół«, serdecznie dziękuje wszystkim delegatom, którzy nie szczędzili trudu i przybyli częstokroć zdaleka, by brać żywy udział w obradach Zjazdu. Wreszcie zamyka Zjazd, życząc Towarzystwu sił i wytrwania w dalszej pracy.

Skład Zarządu Głównego T. S. L.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego T. S. L. dnia 26 września br. ukonstytuowało się Prezydjum Z. Gł. w następujący sposób: Prezesem wybrany został ponownie Senator Dr Ernest Adam; Wiceprezesa: Dr Mikulski Antoni (Kraków), Dr Orzechowski Stanisław (Lwów), Ostrowski Witold (Kraków); Sekretarze: Dr Czuhajowski Bolesław (Lwów), Flach Gustaw (Lwów), Dr Wysocki Wincenty (Kraków); Skarbnik: Haydukiewicz Józef (Kraków); Zastępca skarbnika: Dr Poratyński Jan (Lwów).

Członkowie Z. Gł.: Białozorski Wiktor (Brzeszcze), Bielawska Marja (Przemyśl), Czikiel Józef (Kraków), Dadlezowa Paulina (Rawa), Dreziński Jan (Kraków), Dr Dwernicki Tadeusz (Lwów) Dr Gertler Julian (Kraków) Dr Gubrynowicz Marjan (Lwów), Dr Habryk Piotr (Kraków), Dr Kiernik Władysław (Bochnia), Kornafel Władysław (Jaworów), Kosydarski Władysław (Sądowa Wisznia), Kucharski Władysław (Kraków), Dr Kutrzeba Stanisław (Kraków), Leśniakowski Włodzimierz (Tarnopol), Ks Macheta Władysław (Kraków), Nowak Andrzej (Warszawa), Dr Próchnicki Zdzisław (Lwów), Rymar Stanisław (Kraków), Sikora Wincenty (Równe), Sokulski Justyn (Kraków), Smulikowski Zygmunt (Rohatyn), Tabaczyński Tadeusz (Kraków), Tutek Władysław (Przemyśl), Ks Tyrankiewicz Teofil (Zbaraż), Witos Andrzej (Jasionów), Wowkonowicz Romuald (Tarnów).

Prócz tego Zarząd Główny w wykonaniu uchwały Walnego Zjazdu kooptował na przeciąg jednego roku pp. Dr Korotkiewicza Marjana (Lwów) i Orłosia Romana (Lwów).

Instrukcja wykonawcza do uchwał W. Zjazdu delegatów Kół T. S. L. odbytego w dniach 28 i 29 czerwca 1925 r. w Tarnopolu.

Celem wykonania uchwał Walnego Zjazdu Delegatów Kół T. S. L. i Związków Okręgowych odbytego w dniach 28 i 29 czerwca 1925 w Tarnopolu, Zarząd Główny T. S. L. wydaje zamieszczoną poniżej instrukcję i co do niej postanawia co następuje :

I. Wszystkie Zarządy Związków Okręgowych, Kół Powiatowych i Miejskowych T. S. L. obowiązane są wprowadzić bezwzględnie w życie wyszczególnione niżej polecenia. — W razie niedopełnienia, obowiązane są wszystkie te Zarządy nadesłać do 1 lutego 1926 Zarządowi Głównemu w Krakowie, względnie Sekcji wschodniej we Lwowie (stosownie do terytorjalnej kompetencji) pisma zawierające dokładne wyszczególnienie przyczyn, które im

nie pozwoliły na najskrupulatniejsze wypełnienie poleceń zawartych w tej instrukcji wykonawczej.

II. Instrukcja wykonawcza zawiera minimum tego, co Zarządy pod I. wymienione obowiązane są zdziałać, obok tego bowiem winny Zarządy wypełniać wszystkie inne czynności statutem przewidziane wedle swojej możliwości, sił i zasobów.

INSTRUKCJA:

Art. 1. Najpóźniej do dnia 30 listopada 1925 r. zwołają wszystkie Zarządy Związków okręgowych T. S. L. Zjazdy delegatów Kół T. S. L., które obok omówienia działalności statutowej T. S. L. zastanowią się w pierwszym rzędzie nad wyszukaniem dróg wiodących do jak najrychlejszego wykonania poleceń niniejszej instrukcji na obszarze danego Związku Okręgowego. O terminie tych Zjazdów zawiadomić należy Zarząd Główny przynajmniej na 8 dni naprzód a to celem umożliwienia Zarządowi Głównemu wysłania swych Delegatów.

Art. 2. Zarządy wszystkich Kół i Związków Okręgowych obowiązane są, by jedno z najbliższych posiedzeń poświęciły zastanowieniu się nad ewentualnymi zmianami statutu i po przedyskutowaniu tej sprawy nadesłały Zarządowi Głównemu T. S. L. wszechstronnie umotywowane wnioski na dalej do dnia 1 lutego 1926.

Art. 3. Każde Koło T. S. L. jest obowiązane zwołać w swojej siedzibie i o ile możliwości we wioskach przynależnych do jego okręgu działania ze szczególnem uwzględnieniem Czyteln T. S. L. w okresie do 1 lutego 1925 r. przynajmniej jeden »Powszechny Wiec Oświatowy« na temat zagadnień gospodarczych ze szczególnem uwzględnieniem potrzeby jak najintensywniejszej pracy, oszczędności i popierania przemysłu rodzinnego oraz bojkotu towarów obcych.

Tytuły na takich wiecach mogą być bardzo rozmaite n. p.: »Co jest przyczyną drożyzny i ubóstwa obywateli?« — »Jaka droga prowadzi do bogactwa?« — »Dlaczego powinniśmy popierać własne wyroby?« — »Co powinien wiedzieć dobry rolnik?« — »W jaki sposób chłop może się wzbogacić?« itd. Na wsi wybierać należy tematy jak najbardziej praktyczne. Na prelegentów wyszukiwać należy w pierwszym rzędzie fachowców z pośród miejscowych osób, znających stosunki danej wsi lub okolicy.

Wiec należy zakończyć rezolucją, wzywającą Zarząd danego Koła T. S. L., by w porozumieniu z miejscowymi czynnikami przystąpił w powiecie do urządzenia dwu- lub trzydniowego powiatowego kursu społeczno-oświatowego. Zależnie od miejscowych warunków i inicjatywy danego Koła można wiec zakończyć także inną rezolucją, n. p. postanawiającą utworzenie stałego Komitetu opieki nad młodzieżą rzemieślniczą, utworzenie jednego lub kilku stypendjów przeznaczonych na utrzymanie w pewnej szkole zawo-

dowej terminatorów rzemieślniczych, organizowanie »Ognisk dla terminatorów«, »Burs rękodzielniczych« itp. W dalszym ciągu akcji rozpoczętej Wiecem, winny Koła przystąpić do zorganizowania cyklu wykładów powszechnych, złożonych z 4 czy 5 odczytów a stanowiących pewną całość przedmiotową z tej samej dziedziny, to jest propagandy pracy i oszczędności. Przy każdej sposobności należy przypominać obowiązek popierania wyrobów krajowych.

Na powiatowe kursa społeczno-oświatowe Zarząd Główny T. S. L. wysła na żądanie gotowe programy, obejmujące obok tematów dotąd wykładanych także i wykłady z wiadomości handlowych, rolniczych, ogrodniczych, sadowniczych, chowu bydła itd.

Tam zwłaszcza, gdzie w kursach oświatowych będą brali udział słuchacze mieszkający na wsi i pracujący oświatowo wśród ludności wiejskiej, należy szczególny nacisk położyć na praktyczne wykłady z zakresu rolnictwa i hodowli bydła, ewentualnie poświęcić im specjalne kursa rolnicze, zorganizowane w porozumieniu z organizacjami rolniczymi, jak n. p. Małopolskie Towarzystwo Rolnicze, Towarzystwo Gospodarskie, Związek Pszczelarski i t. p.

Po porozumieniu się z czynnikami lokalnymi jak Rada Szkolna Powiatowa, Rada miejska lub gminna oraz innymi organizacjami społecznymi należy powołać do życia Komitet Kursu, do którego należy zaprosić przedstawicieli wyżej wymienionych przykładowo organizacyj.

Na pierwszym posiedzeniu Komitet zastanowi się nad:

- 1) miejscem urządzenia kursu,
- 2) czasem jego trwania,
- 3) sposobem zwerbowania kandydatów,
- 4) ich rozkwaterowaniem, względnie umożliwieniem im przychodzenia na wykłady,
- 5) ułożeniem programu i
- 6) wyszukaniem prelegentów.

Termin odbycia powiatowego kursu społeczno-oświatowego oraz program tegoż należy przedłożyć Zarządowi Głównemu T.S.L. do wiadomości. — Zarządowi Głównemu przysługuje prawo zmiany programu i wysłania także ze swej strony prelegentów.

Art. 4. Celem odbudowy zniszczonych w czasie wojny bibliotek i zakładania nowych po wsiach i miastach winny Zarząd Kół:

1. sporządzić dokładną ewidencję istniejących w ich okręgu Czytelni i bibliotek,
2. skatalogować obecny ich stan,
3. wystosować apel do miejscowego społeczeństwa z prośbą o zwrot wypożyczonych w ubiegłych latach książek,
4. zorganizować sprężyste akcję wypożyczania książek za opłatą.

5. obracać bieżące dochody na zakupno nowych księzek; zakup księzek należy uskutecznić z Księgarni Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie ul. św. Anny L. 5, a we Lwowie ul. Bato-rego L. 32, które to księgarnie udzielać będą Kołom T. S. L. księzek po cenach niższych aniżeli inne księgarnie i na dogodnie spłaty, o ile dane Koło zwróci się z taką prośbą za pośrednictwem Zarządu Głównego,

6. zakładać w swych okręgach po wsiach i osadach Czytelnie T. S. L., których regulamin Koła niebawem otrzymają wraz z formularzami do zakładania ich niezbędnymi. Zarząd Główny w miarę możliwości i potrzeby będzie udzielał nowo założonym Czytelniom bezpłatnie ruchomych bibliotek.

Art. 5. Wszystkie Koła i Związki Okręgowe T. S. L. winny przyczynić się jak najwydatniejszymi funduszami do budowy Bursy dla młodzieży rękodzielniczej i gimnazjalnej im. H. Sienkiewicza w Zbarażu. Będzie to zgodnie z uchwałą Walnego Zjazdu, najlepszym uświetnieniem pamięci wielkiego pisarza przez T. S. L. Datki przyjmuje Zarząd Główny T. S. L. Pożądaniemby było urządzić we wszystkich siedzibach Kół specjalne zbiórki na ten cel oraz przedstawienia, wieczorki i t. d.

Art. 6. W miejscowościach o mniejszem ugrupowaniu ludności polskiej winny Koła z całą energją przystąpić do skonsolidowania żywołu polskiego przez zakładanie Czytelni T. S. L. oraz przez akcję zmierzającą do budowy Domu Polskiego. W tym celu należy zawiązać w takiej miejscowości Komitet budowy Domu Polskiego, któryby się zajął sposobem sfinansowania przedsięwzięcia. Komitet winien postarać się o sporządzenie planu budynku, kosztorysu materiałów i robocizny oraz projektu sfinansowania całej budowy; projekt sfinansowania winien wyszczególniać, jakie kwoty pokryją czynniki miejscowe a jaka kwota musiałaby być pokryta zapomogą Zarządu Głównego czy też w drodze pożyczki. Plany budynku winny być przedłożone do zatwierdzenia Zarządu Głównego.

Do takiej akcji należy wciągnąć wszystkie instytucje polskie na danym obszarze działające tak, aby można było pokryć koszta, gdyż pomoc Zarządu Głównego mogłaby być bardzo szczupłą. — Dla zabezpieczenia wyłącznie polskiego charakteru domu, grunt wraz z budynkiem Domu ludowego musi być intabulowany na Towarzystwo Szkoły Ludowej. Zarząd Główny na skutek wniesionego do niego podania zawierającego wyszczególnione wyżej załączniki zastanowi się nad udzieleniem zapomogi na budowę, względnie dopomoże do uzyskania na ten cel pożyczki. W miejscowościach, w których założoną będzie Czytelnia T. S. L. Zarząd jej wykona funkcję Komitetu Budowy Domu Polskiego.

Art. 7. Wszystkie Koła winny w jak najkrótszym czasie przystąpić do założenia Komitetów celem propagandy »Daniny Oświatowej« przyczem należy wyteńczyć wszystkie siły w tym kierunku

by ta akcja wydała owocne wyniki, od jej bowiem rozwoju zależy dalsze prosperowanie ruchu budowy Domów Polskich i szkół w najwięcej zagrożonych miejscowościach. Przepisy co do organizacji »Daniny Oświatowej« wydane zostały Kołom już poprzednio, a tu przypomina się, że »Danina« ma być składaną zbiorowo na konto P. K. O. 149.833. Zaznaczamy, że można składać na jej cele także ułamki odsetek od dochodów (n. p. $\frac{1}{2}$ od sta miesięcznie) a nawet pewne drobne kwoty, byleby były płacone stale, (n. p. 50 groszy miesięcznie). Deklaracje tych, którzy się zobowiązują do płacenia »Daniny« należy nadsyłać do Sekcji Wschodniej Zarządu Głównego T. S. L. we Lwowie, ul. Fredry 1. 3.

Art. 8. Zwraca się uwagę Kół T. S. L. i Związków Okręgowych, że przy projektowaniu budowy szkół należy wejść w ścisły kontakt z inspektorem szkolnym, tak, aby budowa była zgodną z przepisami władz szkolnych i by można było przez to uzyskać subwencje rządowe. Plany budynków szkolnych, wraz z przepisami są w Starostwach i Radach szkolnych powiatowych.

Art. 9. Poleca się Kołom, by wystąpiły z inicjatywą zmierzającą do zachęcenia społeczeństwa miejscowego do opracowywania monografji poszczególnych powiatów województw Małopolski a nawet poszczególnych gmin wiejskich i miejskich. Zarząd Główny T. S. L. nadesłane mu krótko lecz treściwie opracowane monografje wydawałby drukiem własnym kosztem.

Art. 10. Przypomina się Kołom i Związkowi Okręgowym, że wszelkie korespondencje ich do Władz państwowych II i III instancji (województwa, kuratorja okręgów szkolnych oraz ministerstwa) muszą być wysyłane za pośrednictwem Zarządu Głównego T. S. L.

Art. 11. Do dnia 1 grudnia 1925 r. roześle Zarząd Główny Kołom i Związkowi Okręgowym formularze sprawozdań z działalności całorocznej, które należy dokładnie wypełnić i nadesłać Zarządowi Głównemu najpóźniej do dnia 1 lutego 1926.

Art. 12. Składki na cele Koła może Zarząd Koła zbierać jedynie na obszarze jemu podległym. Na wszelkie inne składki i zbiórki musi Koło uzyskać wpiertw pisemne zezwolenie Zarządu Głównego.

Art. 13. Ponieważ »Dar Narodowy 3-go Maja« jest ofiarą całego społeczeństwa na ogólne cele oświatowe i pozostaje do wyłącznej dyspozycji Zarządu Głównego T. S. L. zakazuje się Kołom:

1) zatrzymywania jakichkolwiek kwot z »Daru Narodowego« pod jakimkolwiek pozorem na cele pojedynczych Kół.

2) wydawania miejscowych list składkowych lub jakichkolwiek odznak i nalepek na »Dar Narodowy 3-go Maja«.

W razie przekroczenia tego zakazu pociągnię się cały Zarząd Koła do odpowiedzialności.

Art. 14. Przypomina się Kołom i Czytelnikom T. S. L. podstawowy obowiązek pracy T.S.L. jakim jest zwalczanie analfabetyzmu, który w dalszym ciągu stanowi naszą hańbę wśród cywilizowanych narodów. Dlatego wszystkie placówki T.S.L. winny bezwarunkowo zdążyć do jaknajrychlejszego zorganizowania kursu dla dorosłych analfabetów ewent. kursu dokształcającego. Szczegółowe instrukcje, dotyczące materiału i metod oraz wskazówki do prowadzenia takich kursów zostaną niebawem wydane. Elementarzy i czytaneł dostarczy Zarząd Główny T.S.L. w Krakowie po cenach specjalnie zniżonych. Tam, gdzie w dalszym ciągu okazałoby się niemożliwym przeprowadzenie kursów dla analfabetów należy rozwinąć jaknajusilniejszą agitację celem pozyskania osób chętnych, któreby się podjęły nauczania indywidualnego lub też organizowania »Czwórek Oświatowych«.

Art. 15. Gdy podstawą każdej planowej działalności jest należyta organizacja pod względem terytorjalnym, przeto przypomina się zasady organizacji T. S. L.

Zarząd Główny T.S.L. podzielił terytorjalnie swą działalność na Wydział ścisły Z. Gł. w Krakowie i Sekcję wschodnią Z. Gł. we Lwowie. Do Sekcji Wschodniej należy powiat Jarosław, Przemysł, Dobromil, Sanok i dalsze na wschód od tej linii. Do Wydziału ścisłego reszta powiatów Małopolski.

Dalsze szczeble organizacji są: Związki okręgowe T. S. L. Koła powiatowe T. S. L. (o ile już istnieją) i Koła T. S. L.

Koła T. S. L. winny mieć określoną swą terytorjalną kompetencję na pewną ilość gmin w granicach powiatu, na którego terenie znajduje się siedziba Koła. Najpóźniej do końca r. 1925 należy powyższą kompetencję ściśle określić i podać do wiadomości Zarządu Głównego. W ten sposób każda gmina będzie należała do sfery działalności pewnego Koła T. S. L. a kompetencja Koła nie będzie wychodziła poza granice danego powiatu.

Po zebraniu całego materiału Zarząd Główny zestawii odpowiednio rozdział kompetencji i poda do wiadomości Kół, przyczem załatwioną będzie także kompetencja Związków Okręgowych.

Kompetencja Kół powiatowych, o ile zostały kreowane, rozciąga się na Koła danego powiatu.

Art. 16. Wszystkie sprawy i wszelką korespondencję winny Związki Okręgowe i Koła skierowywać do Zarządu Głównego wedle rozdziału kompetencji tegoż t. j. Związki i Koła na terenie kompetencji Wydziału ścisłego do tegoż (w Krakowie) a na terenie Sekcji Wschodniej do tejże (we Lwowie).

Art. 17. Instrukcje niniejsze winny Koła i Związki Okręgowe odczytać na najbliższem posiedzeniu Zarządu, najbliższem Walnem Zgromadzeniu i Zjazdach Delegatów, oraz przechowywać starannie w aktach urzędowych.

Współpraca Towarzystwa Gospodarskiego z T. S. L.

Podaje się do wiadomości, że do Sekcji Wschodniej Zarządu Głównego T.S.L. zgłosiło gotowość współpracy w kursach Towarzystwo gospodarskie we Lwowie, które posiada następującą lokalną organizację:

- I. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie Lwów, ul. Kopernika 20.* (Obejmuje powiaty: Lwów, Gródek, Bóbrka, Żółkiew, Sokal, Rawa Ruska, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Przemysły, Jaworów).
- II. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Przemysłu, Wybrzeże Piłsudskiego L. 5, I. p.* Instruktor rolnictwa p. inż. Polakowski. Instruktor ogrodnictwa p. Durzyński. (O. T. G. obejmuje powiaty: Przemysł, Mościska, Dobromil).
- III. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Jarosławiu — Rada Powiatowa.* Instruktorowie: pp. inż. Albin Jarosz i Wojciech Traczewski. (O.T.G. obejmuje powiaty: Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Lubaczów, Nisko).
- IV. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Złoczowie — Rada Powiatowa.* Instruktor rolnictwa p. Stanisław Jakubik. (O. T. G. obejmuje powiaty: Brody, Złoczów i Zborów).
- V. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Tarnopolu — w lokalu Banku Ziemiań I. p.* Instruktor Rolnictwa p. inż. Ostafin. Instruktor pszczelnictwa p. Władysław Dydusiak. (O. T. G. obejmuje powiaty: Tarnopol, Zbaraż, Skałat i Trembowla).
- VI. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Czortkowie — w lokalu Podolskiego Syndykatu Rolniczego.* Instruktor: inż. Gromnicki. (O.T.G. obejmuje powiaty: Czortków, Kopyczyńce, Zaleszczyki, Buczacz i Borszczów).
- VII. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Kołomyży, na ręce ŻW Pana Bronisława Horodyńskiego, Piadyki ad Kołomyja.* (Obejmuje powiaty: Kołomyja, Horodenka, Śniatyń, Peczeniżyn).
- VIII. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Stanisławowie. — Rada Powiatowa.* Inspektor hodowli bydła p. inż. Oswald Kuminek. Instruktor p. Nogaj. (O. T. G. obejmuje powiaty: Stanisławów, Kałusz, Rohatyn, Bohorodczany, Tłumacz i Nadwórna).
- IX. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Stryju, ul. Potockiego L. 9.* Instruktor p. Kazimierz Polański. (O. T. G. obejmuje powiaty: Stryj, Żydaczów, Skole i Dolina).

- X. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie — Sambor — na ręce p. Gryla, ul. Zamiejska.* Instruktor p. Gryl. (O.T.G. obejmuje powiaty: Sambor, Stary Sambor, Drohobycz, Turka, Rudki).
- XI. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Sanoku — na ręce p. Mieczysława Strzeleckiego.* Instruktor p. Mieczysław Strzelecki. (O. T. G. obejmuje powiaty: Sanok, Lisko i Brzozów).
- XII. *Okręgowe Towarzystwo Gospodarskie w Podhajcach.* Adres: Okr. Tow. Gosp. na ręce hr. Tadeusza Reya w Mużyłowie p. Podhajce). Instruktor: p. Mieczysław Faldziński, Mużyłów, p. Podhajce. (O.T.G. obejmuje powiaty: Podhajce i Brzeżany).
-

Okólnik Nr. XXI.

Do wszystkich Kół i Związków Okręgowych T. S. L. w sprawie przyjmowania stałych zobowiązań finansowych.

Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Ludowej przypomina, że w myśl paragrafu 5, 6, i 7, statutu nie wolno przyjmować żadnych stałych zobowiązań finansowych bez zgody i zezwolenia Zarządu Głównego T. S. L.

Obok nabywania i pozbywania się nieruchomości, zaciągania pożyczek i długów hipotecznych, oraz przyjmowania darów i zapisów i decydowania o ich użytkowaniu, o ile przechodzą wysokość rocznych dochodów Koła, dotyczy to także przyjmowania pod stałą opiekę i zarząd szkół, burs, ochronek i t. p. instytucyj.

Na tę ostatnią zwłaszcza okoliczność, jako sporadycznie powtarzającą się, zwraca Zarząd Główny T. S. L. z naciskiem uwagę Zarządów Kół i Związków Okręgowych z wezwaniem, by bez uprzedniego zezwolenia Zarządu Głównego T.S.L. w żadnym wypadku zobowiązań takich nie zaciągały.

Sekretarz:

Prezes w. z.:

Dr. Wincenty Wysocki mp.

Dr. Orzechowski Stanisław mp.

Okólnik Nr. XXII.

Do wszystkich Kół i Związków Okręgowych T. S. L. w sprawie ubezpieczenia nieruchomości T. S. L. od ognia.

Zarząd Główny T.S.L. znosząc dotychczasowy system ubezpieczenia nieruchomości będących własnością T.S.L. przez Zarząd Główny, nakłada równocześnie ten obowiązek na Koła T. S. L. Wobec tego Koła T. S. L. winne są pod osobistą odpowiedzialnością zbadać, czy nieruchomości T.S.L. położone w pro-

mieniu ich działalności są odpowiednio ubezpieczone na wypadek pożaru, w ustawę Sejmową z r. 1912 przewidzianej Instytucji a mianowicie w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych. Gdzie zajdzie tego potrzeba, Zarząd Główny T.S.L. poleca Kołom T.S.L. zgłosić natychmiast ubezpieczenie budynków (ewentualnie nawet ruchomości i inwentarza) w dotyczącym oddziale wojewódzkim P. D. U. W. lub u inspektora tejże Instytucji w danym powiecie.

Moralna i materialna odpowiedzialność za niewykonanie tego ustawowego obowiązku spada na poszczególne Zarządy Kół.

Zarządy Kół powiatowych i Związków Okręgowych ze szczególnym naciskiem winny strzedz, by Koła T. S. L. obowiązek ten wypełniły.

Zarząd Główny T. S. L. w miarę potrzeby udzielać będzie Kołom T. S. L. subwencji na pokrycie premji ubezpieczonych.

Sekretarz:

Prezes w z.:

Dr. Czuchajowski mp.

Dr. Ostrowski Witold mp.

Komunikat.

Zjazd Okręgowy T. S. L. w Białej

Dla powiatów: bialskiego, chrzanowskiego, oświęcimskiego i Kół T. S. L. z Górnego Śląska, odbędzie się w niedzielę dnia 8 listopada w Auli Seminarjum Nauczycielskiego przy ul. Komorowickiej, o godzinie 11 przedpołudniem.

Nowe wydawnictwa T. S. L.

Ostatnia nowość! Nakładem T.S.L. wyszła świeżo drukiem książka Józefa Grycza, bibliotekarza Biblioteki Jagiellońskiej p. t.: *Przewodnik dla korzystających z bibliotek oraz spis dzieł pomocniczych*. Książka zawiera rozdziały o metodyce pracy bibliotecznej, księgoznastwie, korzystaniu z bibliotek, wykaz bibliografij polskich i obcych, encyklopedyj, katalogów, wreszcie spis najważniejszych księgozbiorów i archiwów polskich.

Książka ta jest niezbędną dla wszystkich, którzy pragną poświęcić się samodzielnej pracy naukowej i zapełnia lukę, jaką stanowi brak podobnego podręcznika w naszej literaturze.

Cena **4 złote** za egzemplarz.

Kalendarzyki T. S. L. na rok 1926 już wyszły i są do nabycia **w cenie 40 groszy** za sztukę. Treść obejmuje prócz kalendarjum rzymsko-kat. i grecko-kat. najważniejsze wiadomości o Polsce współczesnej, jak szkic obecnego ustroju Państwa Polskiego, najnowsze daty statystyczne dotyczące obszaru i ludności, administracji, zawodów, szkolnictwa, wreszcie najwyższych władz i urzędów w Polsce.

Zarządy Kół winny się zająć energicznie rozpowszechnieniem tego bardzo pożytecznego wydawnictwa. Zamówienia należy zgłaszać do Zarządu Głównego T. S. L.: *Kraków, ul. św. Anny Nr. 5.* Koła otrzymają 25 % rabatu na cele własne.

DRUKI i FORMULARZE. Druki i formularze potrzebne do prowadzenia Kół T. S. L. a mianowicie: Ewidencja członków Kół, dziennik podawczy, legitymacje członków, druki biblioteczne, druki kasowe i t. p. są do nabycia w Zarządzie Głównym T. S. L.: *Kraków, ul. św. Anny 5.*



Oznaki Towarzystwa Szkoły Ludowej wykonane w metalu o średnicy 15 mm. w cenie 2 złote za sztukę, nabywać można w Zarządzie Gł. T. S. L. *Kraków, ul. św. Anny 5.* Koła i Związki Okręgowe T.S.L. otrzymują odpowiedni rabat.

Biblioteka spółdzielcza.

Przy Spółdzielczym Instytucie Naukowym w Krakowie został zorganizowany oddział wydawniczy zarówno dla celów ściśle naukowych, jak również dla popularyzacji wiedzy spółdzielczej i propagandy ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich.

Do tego celu służyć ma biblioteka spółdzielcza, która rozpoczęła swą pracę wydawniczą od wydania książki znakomitego ekonomisty Franciszka Bujaka p. t.: *»Rozwój gospodarczy Polski w krótkim zarysie«.*

W ślad za tą książką mają się wkrótce okazać inne, jak s. p. Dra Stefczyka p. t.: *»Początki i ogólne warunki rozwoju spółdzielczości w Polsce«*, Dra Żabińskiego p. t.: *»Zasady księgowości spółdzielczej«*, Dra Bollanda p. t.: *»Towaroznawstwo Rolnicze«* itd.

Książki te będą olbrzymią pomocą w pracy dla naszych prelegentów. Skład główny: *Księgarnia Towarzystwa Szkoły Ludowej, Kraków, ul. św. Anny 5.*

Redaktor: *Dr. Wincenty Wysocki.* Nakładem Zarządu Głównego T. S. L.

Zakłady Graficzne „Nowo'ci Ilustrowane” Kraków, ul. Kazimierza Wielkiego 95.